A°. 1833. N°. 101.

JAVASCHE COURANT.

JE MAINTIENDRAI

Zaturdag den 21sten September.

OFFICIEEL GEDEELTE.

MILITAIR DEPARTEMENT.

Zijne Excellentie de Gouverneur Generaal ad interim, heeft bij besluit van den 13den dezer no. 6.

GEPENSIONEERD.

Den kapitein *H. W. Hersch* en den 1sten luitenant *J. Canels*, beide van het algemeen depôt.

IN-OFFICIEEL GEDEELTE.

BATAVIA, *den 20sten september 1833.*

Heden ochtend vroegtijdig, is Zijne Excellentie de Gouverneur Generaal ad interim met Mevrouw *Baud* en een klein gevolg, naar de residentie *Bantam* vertrokken. De afwezigheid van Zijne Excellentie zal slechts 5 of 6 dagen duren.

EUROPESCHE BERIGTEN.

NEDERLANDEN.

Nadat in de Belgische Kamer van Vertegenwoordigers, ter gelegenheid van het vaststellen der begrooting van het Departement van Oorlog, vele dagen achtereen over de Buitenlandsche aangelegenheden was geredetwist, is de Kamer begonnen over de verschillende posten dier begrooting te raadplegen en te stemmen. Eenige daarin voorgestelde bezuinigingen zijn goedgekeurd; maar in de zitting van den 1sten april is over een voorstel van den heer *Jullien* [illegible] kkeurd. Het [illegible] dat de posten die voor tafelgelden, buitengewone rantsoenen en toelagen aan officieren en dergelijken op de begrooting waren gebragt, en alle daaruit voortvloeiden, dat het Belgische leger zich tegenwoordig op den voet van oorlog bevindt, niet wierden uitbetaald, dan na het werkelijk aanvangen van vijandelijkheden. Na eene lange redevoering van den Minister *Evain*, heeft de heer *Jullien* zijn voorstel terug genomen, echter onder voorbehoud, dat hij hetzelve nader te berde zoude brengen. Sommige Belgische bladen meenen, dat indien deze met bekwaamheid gestelde redevoering niet was uitgesproken, en indien de Belgische Vertegenwoordigers niet in den Generaal *Evain*, meer dan in eenig ander Minister, onbepaald vertrouwen stelden, het voorstel hoogstwaarschijnlijk zou zijn doorgegaan.

In de bedoelde redevoering, die alzoo veel indruk moet hebben gemaakt, werd eerst uiteengezet, dat de uitgaven, die de heer *Jullien* bezuinigd wilde hebben, voor een vol jaar gezamenlijk slechts 1,300,000 franken zouden bedragen, terwijl het Belgische leger thans in het geheel niet veel minder dan 70 millioen franken kost. Daarna ging de Generaal *Evain*, aldus voort: » Het Hollandsche leger is geheel op den voet van oorlog geregeld; het bezit de daarvoor noodige Generaals, staf-officieren en militaire beambten. Op een gegeven sein kunnen alle de afdeelingen daarvan zich in beweging stellen, en indien ons leger niet gereed was, om die te bestrijden, dan zouden zij binnen vijf of zes dagmarschen tot de plaats, waar gij uwe beraadslagingen houdt, kunnen voortrukken. Gelieft er aan te denken, dat er zelfs geen wapenstilstand tusschen Holland en Belgie bestaat, en dat de Koning van Holland (der Nederlanden) elken dag aan zijne veldoversten bevel kan geven, om de grenzen te overschrijden. Zijn dan de rampzalige gebeurtenissen van augustus 1831, reeds zoo verre van ons verwijderd, en mogen wij er aan denken, om weder te vernielen al wat wij met zoo veel moeite hebben hersteld en geregeld? Eene ontwapening onder de tegenwoordige omstandigheden is even goed, als of wij ons aan de genade van onzen vijand wilden overleveren; het is afstand doen van onze nationaliteit. De vernietiging der tegenwoordige inrigting van ons leger zou intusschen eene wezenlijke ontwapening zijn; want de ondervinding heeft maar al te zeer geleerd, dat manschappen alleen, dat zelfs goed ingerigte regementen, nog geen leger vormen. Waar geene eenheid, geene regelmaat heerscht, bestaat ook geene wezenlijke kracht. Als men mij de keus liet, om of een gedeelte onzer soldaten naar hunne haardsteden terug te zenden, of de tegenwoordige organisatie van ons leger te vernietigen, zonder wegzending van een enkelen krijgsman, dan zou ik welligt het eerste aanraden. Een leger is een zeer zamengesteld werktuig, welks beweging door het gemis van één enkel rad kan belet worden. Indien gij de buitengewone toelagen aan de hoofd-officieren en anderen, vóór hun in het veld zijn, weigert, dan kunt gij ook niet vergen, dat die officieren op het eerste sein voorwaarts rukken, terwijl ik u tevens reeds heb doen zien, hoe onbeteekenend de daaruit voortvloeijende besparing zou zijn. Ons leger zal gedeeltelijk kampen betrekken, en die maatregel zou voor het onderwijs en de krijgstucht der manschappen, voor het aankweeken van eenen krijgshaftigen geest onder hen, de gelukkigste gevolgen hebben, terwijl tevens de door zware inkwartiering gedrukte ingezetenen daardoor zouden worden verligt, en echter zoudt gij het in werking brengen van dezen maatregel, door het weigeren der som voor de uitdeeling van *campagne-vivres* onmogelijk maken. Zoo doende zoudt gij alleen aan de Hollandsche Generaals het voorregt gunnen, om hunne manschappen dagelijks onder hun oog te oefenen, in hun midden te leven, en daardoor dat algemeen vertrouwen te verwerven, hetwelk in het uur des gevechts zoo krachtig tot de overwinning bijdraagt. Onze bondgenooten hebben, het zij dan te regt of te onregt, het strijdig met hunne staatkunde geoordeeld, dat Belgie door eigene krachten aan zijnen twist met Holland een einde maakt; maar hoe waarschijnlijk is het niet, dat hunne tusschenkomst minder snel zou zijn geweest, indien gij geene strijdkrachten bij een had gebragt, indrukwekkend genoeg om aanvallender wijze te handelen! En dit voordeel wilt gij te loor laten gaan, door de inrigting van ons leger op den voet van oorlog te vernietigen! Maar indien dan onze bondgenooten later van staatkunde veranderden, indien zij geheel ongenegd werden tot nieuwe pogingen voor de handhaving van onze onafhankelijkheid, hoe zoudt gij in dat geval hunne tusschenkomst kunnen missen, zoo uw leger niet meer in staat was, om dadelijk te velde te trekken? Ik heb genoeg bezuinigingen in de uitgaven voor het leger gebragt, om geregtigd te zijn van mij tegen de thans voorgestelde te verklaren. Met een vijand als den onzen, en bij den tegenwoordigen staatkundigen toestand van Europa, mag de Regering, mag ik de verantwoordelijkheid niet op mij nemen, waarmede de aanneming van het door mij bestreden voorstel ons bezwaren zou!"

Voor eenigen tijd vond men in de Londensche bladen de volgende, in de tegenwoordige oogenblikken, niet onbelangrijke statistieke beschrijving van Ierland.

Volgens het laatste Kadaster wordt het grondgebied van Ierland begroot op 18,441,744 morgen lands van onderscheiden soorten van grond. De vijf oude Saxische rijken vormen tegenwoordig vier graafschappen, en met betrekking tot hunne oppervlakte beschouwd, bevatten zij in al 6,389,040 morgen bouwland; 6,736,240 morgen weiland; 4,900,464 morgen bruikbaar, maar nog niet ontgonnen land en 1,416,000 morgen onvruchtbaar en verloren land. De laatste tellingen brengen de bevolking op 7,334,524 zielen, verdeeld als volgt: het graafschap Leicester 1,671,847; Munster 327,747; Connaught 2,314,957; Ulster 2,285,030. Uit de vergelijking der bevolking met de oppervlakte, blijkt dat anderhalf morgen nagenoeg een inwoner van Ierland voedt. Dit is meer dan genoeg en evenwel heerscht er eene verschrikkelijke armoede.

In Ierland zijn er drie klassen van menschen; de eigenaren, de pachters en de dagiooners: dit is nagenoeg even als in Frankrijk, doch aldaar zijn de eigenaren in grooten getale; de pachters minder talrijk, en het getal der daglooners is weinig grooter. In Ierland telt men daarentegen slechts weinige eigenaren, pachters in groote meerderheid en daglooners in eene verschrikkelijke onevenredigheid. De goederen- of erfbezittingen zijn er derhalve van groote waarde en ontzettende uitgestrektheid. Het groot aantal pachters, hetwelk zich voor een en hetzelfde goed opdoet, maakt de pachthuren zeer hoog, en deze door de eigenaren geheven wordende gelden, brengen Ierland geen voordeel aan, wijl de eigenaren gewoonlijk in Engeland gevestigd zijn. Het is gebruikelijk dat een enkele pachter een geheel landgoed hure, en daarvan een aanzienlijk gedeelte onderhure aan eenen tweeden pachter, die weder aan eenen derden onderhuurt en zoo vervolgens. De groote mededinging der huurders van den derden, vierden en vijfden rang, houdt ook die pachthoeven op eenen zeer hoogen prijs; zoo dat hoe lager men komt hoe hooger de uitgaven worden, terwijl integendeel de kapitalen, die aan den landbouw, het onderwijs en het materieel besteed moeten worden, dat is de middelen tot voortbrengst, al minder en minder worden.

Geheel onder aan deze schaal bevinden zich de daglooners; derzelver armoede moet zonder voorbeeld wezen, daar hun loon niet meerder dan drie of vier stuivers daags bedraagt.

De geheele opbrengst van Ierland verdeelt zich alzoo in drie zeer ongelijke deelen, het eerste zeer groot, het tweede middelmatig, het derde wonder klein; het eerste is voor de weinig talrijke eigenaren, het tweede voor de veelvuldige pachters, het derde voor de geheele massa van daglooners. Het gevolg hiervan is, dat de eigenaren meestal millionairen zijn, de pachters het niet breed hebben en de daglooners van honger vergaan; en daar

de eigenaren in Engeland gevestigd zijn, zoo zijn de tien millioen zielen die de bevolking van Ierland uitmaken, of wel in eenen toestand die ten verderve spoedt, of wel reeds aan den bedelstaf.

Hierbij komt nog het tiendregt die groote grief van Ierland, hetwelk men het luidste uitbazuint; zonder dat hiertoe eenige meerdere reden bestaat dan voor eene menigte andere grieven, waarvan men niet hoort reppen.

Van de drie onderscheiden klassen die Ierland bewonen, is er geene, die niet vermeent zware redenen van klagten tegen de beide andere te hebben: de eigenaar beklaagt zich over de eindelooze onderverhuringen die zijn eigendom versnipperen, en hetzelve opvullen met eene uitgehongerde menigte die hem noch kent noch eerbiedigt, de pachter beklaagt zich over den eigenaar, die het beste deel der opbrengst geniet, over de Engelsche geestelijkheid die hem het tiende deel zijner korenschoven ontneemt, en over den daglooner die met zijne spaarpenning voort gaat; de daglooner beklaagt zich van een ieder, om dat een ieder het beter heeft dan hij. Deze onafgebroken tegenover elkander staande oorzaken van haat en tweespalt, worden aangezet door het gebrek, en nemen door de verbittering gestadig toe, zoo dat zij eindelijk het onderhouden van veertig duizend man Engelsche troepen in Ierland, noodig hebben gemaakt.

Men ziet hoe verregaande de ellende in dit ongelukkig land moet zijn. Het eerste denkbeeld hetwelk bij de bevolking heeft moeten opkomen, is dat eener landverhuizing en het elders gaan zoeken naar arbeid en brood, hetwelk te harent ontbreekt. Voor dat de stoomboten-dienst tusschen Engeland en Ierland geregeld was, werden velen door de kosten van de reis, hoe gering die ook mogten zijn, terug gehouden. Maar nu dat die reis slechts acht of twaalf stuivers kost, ziet Engeland zich reeds met armen uit Ierland als overdekt. In het begin van 1832 telde men er te Londen 119,799.

PRUISSEN.

Tot bevordering van den Pruissischen handel met overzeesche gewesten en tot opening van nieuwe uitwegen voor de inlandsche nijverheid was in 1824, door de te Berlijn gevestigde Pruissische maatschappij voor den overzeeschen handel, te Stettin een zeehandelkantoor opgerigt, hetwelk, in verband met eene in 1823 te New-York gevestigde faktorij, tot bereiking van bovengemeld oogmerk moest werkzaam zijn. De voordeelen en de uitbreiding, door deze instelling aan de Pruissische nijverheid verschaft, schijnen vrij wel aan het doel beantwoord te hebben, maar de eigenlijke handelszaken van de faktorij en gemeld kantoor zijn met zoo veel nadeel gevoerd geworden, dat eerstgenoemde reeds in 1827 is opgeheven, en dat men thans, volgens berigten uit Berlijn van 20 Maart, ook tot de opheffing van het zeehandel-kantoor te Stettin besloten heeft, alzoo de verliezen, tot op het einde van het vorige jaar daardoor geleden, even zoo veel bedragen als het kapitaal, hetwelk door de zeehandel-maatschappij te Berlijn oorspronkelijk in genoemd kantoor was geplaatst geworden, namelijk een millioen daalders.

GRIEKENLAND.

Volgens berigten uit Napoli di Romania, van 28 Februarij, heerschte aldaar de wenschelijkste rust en tevredenheid. Door het Regentschap waren een aantal besluiten uitgevaardigd, onder anderen een, waarbij alle beambten in hunne posten bevestigd, en de bestaande belastingen nog voor zes maanden in stand gehouden worden. Bij een tweede besluit was bekend gemaakt, dat de Regering genegen was, om in de verschillende steden des Rijks aan zoodanige personen, welke huizen wilden bouwen een gedeelte van den aan den Staat toebehoorende grond af te staan. Een ander besluit bepaalde, dat van den 1sten Mei af alle openbare rekeningen, die tot nog toe in piasters en para's gevoerd waren, in Dramma's en Lepta's, de nationale munt, moeten gehouden worden; zullende volgens een bij het besluit gevoegd tarief de Spaansche piaster 6 dramma's gelden.

Volgens dezelfde berigten werden er troepen uitgerust, om Athene en Negropont te gaan bezetten, van waar de Turken reeds vertrokken waren. Als een bewijs, hoezeer het vertrouwen op de toekomst in Griekenland begon te herleven, wordt in de berigten aangehaald, dat vele schepen, die tot nog toe voor hunne veiligheid onder Jonische vlag gevaren hadden, naar Napoli vertrokken waren, om de noodige papieren te erlangen, ten einde de Nationale vlag te kunnen voeren.

BRAZILIE.

Volgens de jongste berigten was de staat van zaken te Rio Janeiro en in de aangrenzende gewesten, zeer voldoende en rustig; de tegenpartij heeft geenerlei invloed, en hare bladen worden zeer weinig gelezen. Sedert de Heer *Fejo* in het ministerie getreden is, en met krachtige hand de teugels van het bewind bestuurt, had men geene bloedige tooneelen en wanorden meer te betreuren gehad. Zelfs in het finantiële genoot men eene mate van welvaart, zoo als onder Don *Pedro I* nimmer gezien is; alle openbare inrigtingen hadden eene nieuwe betere gedaante erlangd, en overal werden wijzigingen ingevoerd, die tot bevordering van het algemeene nut strekken. Bij de verschillende takken van bestuur is veel vereenvoudigd en bezuinigd, en een heirleger van beambten ontslagen geworden. De menigvuldige vervolgingen wegens staatkundige misdaden zijn gestaakt; zelfs degenen, die bij de verschillende oproerige bewegingen voor belhamel gespeeld hebben, zijn reeds geruimen tijd weder op vrije voeten.

Dezelfde berigtgever, die de Braziliaansche zaken welligt in een al te gunstig licht beschouwt, zegt het volgende nopens den indruk, dien de „avontuurlijke" onderneming van Don *Pedro*, in Brazilie gemaakt heeft. „Over het algemeen betoont men zeer weinig belangstelling in de zaak van Don *Pedro*, waarvan de hoofdoorzaak gelegen is in de weinige achting, die hij hier geniet, en in de zonderlinge tegenstrijdigheid der rollen, die hij achtervolgelijk gespeeld heeft. Hier was hij in het eerst een groot vrijheidsvriend en wereldburger; vervolgens een berouwhebbend vijand der grondwet, die hij, ofschoon zijn eigen kind, trachtte te vernietigen; nu is hij in Portugal weder een ongemeene vrijheidsheld. In Brazilie verachtte en verguisde hij de Portugezen, die veel van hem te lijden hadden; nu noemt hij zich den vader der Portugezen en hun vriend tot in den dood. Zijn eigen huis wist hij niet te regeren, en wil nu dat van een ander in orde brengen. Een berigt van zijne nederlaag zoude hier met meer vreugde ontvangen worden, dan dat van zijne overwinning."

MENGELINGEN.

(*Vervolg en slot van no. 300 der Jav. Courant.*)

Reeds ten jare 1675 werd andermaal De Ruiter geroepen om den Staat te dienen, en wel in het belang en tot den bijstand van dat zelfde Spanje, tegen hetwelk wij vroeger zoo langdurig hadden gestreden. Het tooneel des oorlogs was, namelijk, naar de Middellandsche zee overgebragt, alwaar de stad Messina de oproervaan tegen de Spaansche heerschappij had opgestoken. Frankrijk had den oproerlingen krijgsvoorraad verschaft, terwijl Spanje en de Staten der Nederlanden, die den opstand der onderdrukten in Frankrijk hadden begunstigd, zich zaamverbonden om het oproer in Messina te dempen en tegen te gaan. De Spanjaarden zich, ter zee, niet magtig genoeg bevindende, om Messina tot gehoorzaamheid te dwingen, verzochten onze Staten, als derzelver bondgenooten, hun te willen bijstand verleenen, en onze Michiel Adriaanszoon de Ruiter, ook in Spanje als de grootste zeeheld zijner eeuw bekend, werd in het bijzonder uitgenoodigd om over de hun te zenden hulpvloot het bevel te aanvaarden. Een en ander werd, in Junij 1675, door onze Staten ingewilligd, en besloten De Ruiter derwaarts te zenden met 18 oorlogschepen, en een twaalftal mindere vaartuigen, waaronder 4 branders. Onze moedige, doch tevens welberadene, Vlootvoogd, de lijst dezer toerusting inziende, oordeelde dezelve echter veel te zwak, om tegen der Franschen magt te Messina bestand te zijn; te meer, daar hij vermeende op de beloofde zeemagt der Spanjaarden weinig te moeten rekenen. Zeker lid der Admiraliteit, gehoord hebbende dat De Ruiter zich bezwaard bevond om met de voorschrevene vloot naar Sicilië te zeilen, voerde hem te gemoet: «Ik denk immers niet, Admiraal, dat «gij nu in uwe oude dagen begint bang te worden, en den moed laat «vallen?» «*Neen Mijnheer*, was des zeehelds ruiterlijk antwoord: »*ik laat den moed niet zakken. Ik heb mijn leven veil voor den »Staat; maar het verwondert en spijt mij, dat de Heeren de »Vlag van den Staat zoo veil hebben en roekeloos wagen.*» En toen nu, omstreeks dien zelfden tijd, eenige Heeren hem verzochten, om niettegenstaande zijne bedenkingen hier tegen, in zee te gaan, was zijn antwoord: » De Heeren hebben mij niet te verzoeken, » maar te gebieden: en al werd mij bevolen 's lands Vlag van één » enkel schip te voeren, zoude ik daarmede in zee gaan, en daar de » Heeren hunne Vlag vertrouwen, zal ik mijn leven wagen.» Eenigen zijner vrienden waren toen van gevoelen, dat De Ruiter rond-uit weigeren moest, met eene zoo geringe zeemagt den voorgenomen togt te ondernemen, doch hij gaf hun hierop te verstaan: » *Ik » kan een* [illegible] *mijner Meesters niets » weigeren.*» Zelfs wezenlijke ligchaamskwalen en pijnlijke ongemakken, aan welke De Ruiter leed, konden hem, hoezeer zijne vrienden poogden hem er van te doen afzien, niet weêrhouden van dezen togt: » *Hij wilde dien doen, al zoude men hem ook naar » het schip moeten dragen.*» Bij zijn afscheid nemen van gezin, en van vrienden en bekenden, waren niet, zoo als anders, opbeuring en vertroosting in zijnen mond, maar ontwaarde elk in hem eene vreemde, ongewone bekommering. Dit scheen iets kwaads te voorspellen, en ook hij zelf daarvan een voorgevoel te hebben, toen hij zeide: » *Vaartwel, vaartwel in Eeuwigheid! Ik voel » dat ik op dezen togt zal blijven.*» De uitkomst heeft ook dit voorgevoel maar al te droevig verwezenlijkt.

Na geruimen tijd door tegenwind en andere onheilen te zijn opgehouden, stak hij, omstreeks half Junij, in zee. Windstilte, storm, zeeschade, het wachten op de Spaansche vloot, enz. vertraagde zijnen togt, zoo dat het tot diep in December aanliep, vóór hij Sicilië bereikte, alwaar hij bij den onder-koning van Napels de vrijlating van 26 Hongaarsche geestelijken verwierf, die, ten gevolge van geestdrijvende partijwoede, tot de galeijen waren verwezen. In het vruchteloos wachten op de Spaansche vloot, liep het jaar ten einde, zonder iets gewigtigs tegen de Messinezers te hebben kunnen ondernemen; doch op den laatsten dag des jaars, evenwel, kreeg De Ruiter de lang verbeide Spaansche vloot, aangevoerd door den Vice-Admiraal De Haan, onder zijne Vlag. Nu besloot hij, niet langer te toeven; maar op den vijand los te gaan. Men had hem verzekerd, dat de Fransche vloot, hoogst genomen, uit een twaalftal ligte oorlogschepen bestond. Niet gering werd derhalve zijne verlegenheid, toen hij, op de hoogte van Stromboli en Lipari, eene vloot van *dertig* zeilen ontdekte, van welke 24 oorlogschepen van 50 tot 20 stukken, die door den Franschen Admiraal Du Quesne werd aangevoerd. De zijne telde niet meer dan 18 schepen. Ondanks deze ongelijkheid van magt, oordeelde De Ruiter, na rijp overleg, eene kans tegen den vijand te moeten wagen, waarop dan ook een allerhardnekkigst gevecht ontstond. Het was den 8sten januarij, en de strijd duurde van des morgens 10 tot des avonds 5 ure, waarbij de Franschen 3 branders, 1 oorlogschip en zeer veel volks verloren. Het verlies aan onze zijde bestond meerendeels in reddeloos geschoten zeilen, rondhout, staand en loopend want. Een schip had zoo vele schoten onder water bekomen, dat het te gronde ging, alvorens, ofschoon door twee galeijen geholpen, de haven van Palermo te kunnen bereiken. Onder de Hoofd-Officieren, was de Schout-bij-Nacht Verschoor gesneuveld, en weêrkeerig gaven de gestreden hebbende partijen zich onderling den roem van onbetwistbare dapperheid.

Den volgenden dag voegden zich negen Koningschepen bij de vlag van De Ruiter. Maar ook de Fransche vloot werd met 12 groote en 8 mindere bodems versterkt, zoo dat zij, zoo wel in getal als in kaliber der schepen ruim de dubbele magt der onze had, en waarom dan ook van onze zijde raadzaam werd geacht het gevecht te ontwijken. De tot den togt naar de Middellandsche zee

bestemde tijd liep ten einde, en geene beloften noch aanbiedingen van geschenken konden De Ruiter overhalen om zijnen last te overschrijden. Hij verliet Sicilië, doch onderweegs nieuwen last en verlenging van tijd bekomen hebbende, wendde hij andermaal derwaarts den steven, en zeilde hij met de Spaansche vloot vereenigd naar Melazzo. Van de beraamde aanslagen op Messina of op Augusta kwam nu niets, vermits het verwijl den Franschen alle gelegenheid had gegeven om op hunne hoede te zijn. Op den 22sten april geraakten echter, in het gezigt van den berg Etna, de Neêrlandsch-Spaansch vereenigde vloot slaags met de Fransche onder Du Quesne. Het gevecht begon des namiddags ten 4 ure, en het scheen als of men den weinigen voorhanden tijd door te heviger kamp wilde vergoeden. Onze middentogt, uit Spaansche schepen bestaande, was verre in lijn afgezakt, hetwelk veroorzaakte, dat onze achterhoede, onder De Haan, laat kwam opdagen. Dit ongeval stelde De Ruiter aan het vreesselijkst vuur van zijnen vijand bloot, maar hij brandde zoo hevig er op in, dat vele Fransche schepen, alle zeilen bijzettende, de vlugt namen om aan zijne vernielende slagen te ontkomen. Naauwelijks had onze onversaagde held een half uur dus gestreden, toen hij, op het zonnedek staande om de noodige bevelen te geven, door eenen vijandelijken kogel werd getroffen, die hem het grootste en voorste gedeelte van zijnen linkervoet wegnam, en de beide pijpen van zijn regterbeen verbrijzelde. Hij stortte van het zonnedek af, zonder echter in dien val van zeven voeten, zich aanmerkelijk te kwetsen. Dit waren de eenige zware wonden, welke hij, in zoo vele bloedige en hevige gevechten, immer had bekomen. Niettegenstaande dit treurig onheil, hield hij niet slechts moed, maar liet niet na, ook nog dien der zijnen aan te wakkeren. Zijne kwetsuren verbonden en hij te bedde gebragt zijnde, zeide hij, telken male wanneer hij het geschut hoorde lossen; *» Houdt moed, mijne kinderen, houdt moed! zoo moet men » doen om de zege te bevechten!»* Zijn eerste kapitein wist derwijze doelmatige bevelen uit te deelen, dat het den grooten vlootvoogd persoonlijk overgekomen onheil niet dan zeer laat eerst bekend werd. De Spanjaarden begonnen eindelijk krachtdadiger in den strijd deel te nemen, en, met den avond, gelukte het der vereenigde vloten de Franschen op de vlugt te jagen, waarbij, onder begunstiging van het maanlicht, de onzen hen nog tot op een uur afstands nazetteden.

De overwinning was geheel aan onze zijde, doch kostte zij den Lande het verlies van den grootsten zeeheld zijner eeuw en trouwsten dienaar van den Staat. Zijne bekomen wonden schenen in het eerst zich tot herstelling te neigen, doch eene bijkomende koorts rukte hem weg in den ouderdom van 69 jaren, aan boord van zijn schip, op den 29sten april 1676, in de baai van Syracusa. De regering van die stad, 's Mans verdienste hoog waarderende, bood eene plaats op het raadhuis aan, om de ingewanden van het gebalsemd naar zijn Vaderland over te brengen lijk, onder eene ten haren koste op te rigten gedenkzuil te begraven. Dit verpligtend aanbod werd, om welke reden weet men niet, door de bevelhebbers onzer vloot afgeslagen, en men begroef nu dit gedeelte van 's Helds overschot, den 1sten mei, op eenen niet verre van de stad in de baai gelegen, en van rondom door de zee bespoelden heuvel. Het andere lijkgedeelte werd gebalsemd in eenen looden kist naar het Vaderland vervoerd, en te Amsterdam in de Nieuwe Kerk bijgezet, waar nog het heerlijk marmeren gedenkteeken, dat de nakomeling met heiligen eerbied dien onsterfelijken vaderlandschen zeeheld doet bewonderen, en voorzeker ook nog aan het vaderlandsch gevoel eenen stillen traan van dankbaarheid doet storten voor zoo vele onvergankelijke diensten aan den Lande bewezen. Behalve zoo vele schitterende eereteekenen en gunstbewijzen door vreemde Vorsten aan hem geschonken, had ook nog Zijne Katholijke Majesteit hem met de waardigheid van Hertog en een jaarlijksch inkomen van 2000 dukaten begiftigd, doch welk laatstgemeld gunstbewijs, uit hoofde van zijn vroeger afsterven, nimmer ter zijner kennis is gekomen.

Niet ten onpasse zal het hier kunnen zijn, de getuigenis te herhalen, welke van De Ruiter werd afgelegd. Als krijgsman was hij sterk, vlug en moedig. Hij was scherp van gezigt, glad ter taal, zeer opmerkzaam, snel van bevatting, en bijzonder gelukkig van geheugen. Als zeeheld en vlootvoogd was hij ervaren, dapper, onversaagd, bedaard van geest te midden der gevaren, en doorkneed zoo wel in krijgs- als in zeevaartkunde. Hij was voorzigtig, standvastig, zorgvuldig en onvermoeid. Bij deze groote voortreffelijkheid als zeeheld, bleef hij niettemin altijd de beste en welmeenendste burger, die alles verrigtte enkel uit grootmoedige vaderlandsliefde. Hij was gehoorzaam aan zijne Meesters, trouwhartig jegens zijne vrienden, goedgunstig jegens personen van verdienste, edelmoedig in alle verrigtingen, en, wat niet weinig door den toestand van 's Lands zaken werd gevorderd, de belangeloosheid zelve. Maar, nog schooner blonken in hem alle deze verhevene heldenen burgerdeugden uit, dewijl zij in hem gepaard gingen met menschlievendheid, vredelievendheid, nederigheid en ingetogenheid, allen gegrondvest op en voortvloeijende uit zijne voorbeeldige godsvrucht.

ADVERTENTIEN.

De Directeur van 's Lands Middelen en Domeinen, maakt bij deze bekend dat de belasting op de slaven over het loopende jaar, volgens het bepaalde bij resolutie der Hooge Regering de dato 28sten junij 1828 no. 36 (staatsblad no. 52) op geheel Java en Madura moet voldaan worden gedurende de maanden junij, julij, augustus en september, dat dezelve geheel in koperenmunt kan worden voldaan, en dat mitsdien tot de ontvangst dezer belasting, voor zoo veel de Residentie Batavia betreft, nog gedurende deze maand, dagelijks, zon- en feestdagen uitgezonderd, zal gevaceerd worden ten kantore van den algemeenen ontvanger te Weltevreden; wordende alle belastingschuldigen uitgenoodigd zich deze kennisgave ten nutte te maken, ten einde niet te vervallen in de boete, op het verzuim van betaling vastgesteld.

BATAVIA, *De Directeur voornoemd,*
den 17den sept. 1833. J. DU PUIJ.

—Met referte tot de advertentie in de javasche courant, van den 11den dezer no. 98, wordt bij deze bekend gemaakt, dat, op de daarbij geannonceerde vendutie van 's Gouvernements producten te houden op zaturdag den 28sten dezer, in het lokaal der Beurs alhier, des voordemiddags ten 10 uren, bepaaldelijk zullen worden opgeveild:

30,000 pikols koffij en wel 20,000 pikols van *Samarang* en 10,000 pikols van *Passaroeang* aftehalen, benevens

20,000 pikols suiker, of zoo veel meer als op den dag der veiling zal blijken aanhanden te zijn, zullende echter in dat geval niet meer dan 30,000 pikols worden verkocht.

De voornoemde 20,000 pikols suiker zullen worden afgeleverd, als volgt:

p. m. 5,000 pikols te *Batavia*, en
» 15,000 dito » *Passaroeang.*

De voorwaarden van den verkoop zijn:

1°. De koffij zal bepaaldelijk op monster worden verkocht, en bij aldien van de suiker geene monsters kunnen worden aangewezen, dan zal de verkoop daarvan plaats hebben op de benaming van *eerste* of *tweede* soort suiker, van de qualiteit als beide soorten suiker in den handel zonder captie worden aangenomen

2°. De producten moeten ontvangen of afgehaald zijn, vóór ultimo november aanstaande, als dan niet afgehaald zijnde, liggen dezelve voor rekening en resico voor de koopers terwijl het als dan ter keuze van het Gouvernement zal staan, om of de producten ten pericule van de nalatige koopers of nieuw op te veilen, dan wel om 2 pCt. pakhuishuur te vorderen voor elke maand, dat de producten na den voor den afhaal bepaalden tijd, bij 's lands magazijnen zijn verbleven; zullende eene gebroken maand voor eene geheele maand worden gerekend.

3°. De opveiling zal geschieden tegen de betaling geheel in zilvergeld of zilver bankpapier, wordende het aan de keuze der koopers overgelaten, om een gedeelte of de geheele koopschat in kopergeld of in koper bankpapier te voldoen, in de verhouding van zes gulden koper voor vijf gulden zilver.

4°. De betaling zal wijders behooren plaats te hebben, binnen één maand na den verkoop en wel bij 's lands kassen te *Batavia*, *Samarang* en *Soerabaija*, wordende het aan den keus van den kooper overgelaten, op welke dezer drie plaatsen hij zal verlangen te betalen.

5°. Bij de aflevering der producten uit 's lands pakhuizen zullen de koopers moeten zorgen, voor koelies, wordende ten overvloede hierbij opgemerkt, dat de producten door 's Gouvernements koelies aan de koopers zullen worden afgewogen.

6. De koopers zullen mede moeten zorgen, voor de [illegible]

7. De producten zullen worden afgeleverd op bewijs dat de koopschat voldaan is, en voorts onderworpen zijn aan het uitgaand regt op den plaats van den uitvoer.

De monsters van de koffij en zoo mogelijk van de suiker, zullen tijdig, ten kantore van den ondergeteekenden te zien zijn.

De Directeur van 's Lands Producten
BATAVIA, *en Civiele Magazijnen,*
den 17 september 1833. VAN DER VINNE.

—De Resident van Batavia, in ervaring gekomen zijnde dat niettegenstaande herhaalde aanmaningen van het plaatselijk bestuur en wel laatstelijk die voorkomende in de bekendmakingen geplaatst in de Javasche Couranten van den 30sten junij 1832 no. 77 en 7 mei dezes jaars no. 55, nog steeds door een aantal ingezetenen wordt voortgegaan met het werpen van vuilnis, enz., langs de kanten der wegen en rivieren, herinnert bij deze de belanghebbenden dat zulks op de bij eerstgemelde bekendmaking vermelde boeten en straffen, verboden is en dat hij dezelve mitsdien zonder oogluiking aan de overtreders zal opleggen; zullende de zoodanigen die zich daarvan willen vrijwaren verpligt wezen de vuilnis, in kisten, bakken of manden, des morgens voor 8 ure, aan de kanten der wegen of rivieren te plaatsen, om van daar door karren of praauwen weggehaald te worden.

BATAVIA, *De Resident voornoemd,*
den 17den september 1833. VAN CATTENBURCH.

—Naar aanleiding van het voorgeschreven bij art. 40, van de ordonnantie voor de heffing van het middel der verponding, (staatsblad 1823 no. 5), roept de ondergeteekende resident van Batavia, alle die genen op die eenig eigendom, regt of aanspraak vermeenen te hebben, op zeker onbekend erf, bebouwd met een steenen pedak, staande en gelegen in blok B, sub no. 119, thans geoccupeerd door de kinderen van wijlen *Johar*, om dit hun regt, binnen den tijd van zes weken, na dagteekening dezer te doen gelden, zullende bij gebreke van dien voorschreven vastigheid in het openbaar worden verkocht, tot aanzuivering van de daarop verschuldigde verponding en boete, en de eventueel overschietende penningen in 's lands kas à deposito worden overgebragt.

BATAVIA, *De Resident van Batavia,*
den 18den sept. 1833. VAN CATTENBURCH.

—Zekere *Andreas Born*, geboortig van Kirrweiler in Rhijn Beijeren, die van daar in 1796 naar Batavia moet zijn vertrokken, heeft sedert het jaar 1820 niets van zich laten hooren.

Degenen, die omtrent zijn' persoon of nalatenschap eenig

narigt mogten kunnen geven, worden verzocht hetzelve in te dienen bij den ondergeteekende.

Batavia, *De Resident van Batavia,*
den 18den sept. 1833. VAN CATTENBURCH.

—Debiteuren van het vendu-departement, welke tot hiertoe verzuimd hebben om hunne rekeningen over de maand mei ll. te voldoen, worden bij deze herinnerd dat de aanzuivering van die schuld, uiterlijk vóór den 30sten dezer, ten vendu-kantore moeten geschieden, wanneer zij zich tegen geregtelijke vervolgingen wenschen te vrijwaren.

De waarnd. superint. van het vendu-departement,
F. H. HAASE.

Batavia, *den 17den september 1833.*

EDICTALE CITATIEN.

Alzoo President en Leden in den Raad van Justitie te Batavia, aan Mr. *P. C. Ardesch* advocaat, namens der sequester en curator ad lites der insolvente boedels te Batavia, en als zoodanig administreerende de boedels van wijlen *R. P. Vermeulen*, in leven lid in den raad van justitie alhier; *J. Oostenberg*, onder constructeur; *F. Michiels*, afslager van het vendu-departement; *S. B. Chastelein*, weduwe van *J. Gronovius*; *C. O. Verkouteren*, gewezen ambtenaar en *H. D. Matthijs*, laatst klerk bij het vendu-departement, hebben verleend het tweede defaut en eene derde citatie bij edicte om te zien dienen van intendit, en, bepaald den dag van regten tegen den 24sten october 1833.

Zoo is het, dat ik ondergeteekende deurwaarder en gezworen exploiteur bij gemelden raad, voor de derde maal dagvaard alle bekenden en onbekenden, die eenig regt, actie of pretentie op en tegen de voornoemde boedels vermeenen te hebben, om op donderdag den 24sten october 1833, des morgens te 8 uren, in persoon dan wel bij gemagtigden te compareeren ter rolle van meergemelden raad, ten einde het tweede defaut te purgeeren en voorts te zien dienen van intendit.

Aldus gepubliceerd en geafficheerd, na voorgaanden klokslag van de puije van het raadhuis te Batavia den 16den september 1833.

De deurwaarder voornoemd,
SCHOUTEN.

VENDU-DEPARTEMENT.

Op maandag den 23sten september 1833.

Voor het graan- en ijzer-pakhuis, voor rekening van het Gouvernement, van 364 vellen Krawangsch overleder, voor schoenen en [illegible], 150 dito zoolleder, 24 dito voor toomen en [illegible] 16 kisten beschadigde tabak en 500 stuks koehuiden.

Op dingsdag den 24sten september 1833.

Voor de toko van *J. van Dijk*, van toiletspiegels, hang- en tafellampen, stolpen, pleetwerk, glas- en aardewerk, speelkaarten, eau-de-cologne, eau-de-lavende, hoeden, tafellakens en servetten, lakens, passementen, boatcloacks, kousen en sokken, kurken, zeep, boter in dubbeld fust, hammen, kazen, ligt en zwaar princessen bier, vruchten op brandewijn, zuren, roode-, rhijnsche-, madeira- en andere wijnen, wijn-azijn, seltzerwater, lijn-olie, teer, verfwaren, diverse andere goederen meer; zoomede eenige Ambonsche sassafras-, seree-, noten-, nagel- en andere olieteiten.

En ten 11 ure.

Adonis, zijnde kompleete kok, met zijne twee dochters *Hebe*, oud 5 jaren, en *Thisbe*, oud 3 jaren.

Voorts voor rekening des boedels van wijlen *P. van de Poel*, in leven resident van Tegal, van briljanten en juweelen ringen en kammen, diverse fraaije gouden garnitures met verschillende steenen, gouden buikbanden en buikplaten, enz.

Op woensdag den 25sten september 1833.

Voor het negotiehuis van *Brouwer*, *Noltheníus* en *Co.*, van roode-, rhijnsche- en madeira wijn, mineraalwater, boter in dubbeld fust, lakens, lijnwaden, Japansche stoffen, chinesche goederen, papier, glaswerk, stoelen, lijnolie, lood, touwwerk, enz.

Op donderdag den 26sten september 1833.

Ten huize van *F. A. Paulus*, op het Wasserplein, of zoogenaamde Tankie, voor rekening van wijlen *C. E. Anthonijs*, van eene bendij, huismeubelen, kleederen, hang- en muurstolpen.

Alsmede eenige diamanten, goud, zilverwerken, en andere goederen meer.

Op vrijdag den 27sten september 1833.

Voor het negotie-huis van *Wattenderff*, *Hipp* en *Zim*[illegible], van roode wijn, fijne wijnen, rhijnwijn, seltzer-[illegible] madeirawijn, hammen, kazen, lakens, witte katoe[illegible] polemieten, servetgoed, Russisch linnen, [illegible] en hetgeen verder ten verkoop zal worden aang[illegible]

[illegible] den 28sten september 1833.
[illegible] uren.

In het lo[illegible] van het Gouvernement, van [illegible] 30,600 [illegible] zuiker.

VERKOOP VAN GOEDEREN.

Te koop of te huur, het huis op Kampong Malaijo aan de groote weg thans bewoond door, en te bevragen bij
F. D. BOGAARDT.

—Bij de ondergeteekenden is factuurs-wijze te bekomen, roode en rhijnwijn diverse merken, madeira wijn, (London particular) op fust in entrepot, burgundij madeira en malvoisie in kistjes, loodwit en lijnolie, papier in diverse sorteeringen, zwarte en blaauwe lakens, goud en zilvergalon, offerglazen, diverse glaswerk, vijlen en raspen, lood, kabels en touwwerk, spijkers, enz.
BROUWER, NOLTHENIUS en CO.

Batavia, *16 september 1833.*

—Te koop, eene familie slaven, zijnde vader, moeder en acht kinderen, waaronder koetzier, lijf- en huisjongens, fijne naaisters enz., te bevragen bij 's lands drukkerij.

—De ondergeteekende waarnemende vendu-meester van Pekalongang als daartoe door den belanghebbenden behoorlijk gekwalificeerd maakt bij deze bekend dat op donderdag den 24sten october aanstaande, bij publieke veiling zal verkocht worden het Nederlandsch Indisch schip genaamd Mansoer, zoo als hetzelve met inventaris ter reede Pekalongang is liggende, toebehoorende aan den boedel van wijlen de Arabische vrouw *Sjerifah Mariam Bintie Achmat Bokaroen*, weduwe van wijlen den Arabier *Sarief Mohsien.*
D. L. BAUMGARDT.

Pekalongang, *den 12den september 1833.*

—Beste versche manilla sigaren, bij
VELDMAN, LE CONGE en Co.

—Te koop een lijf- en huisjongen en zijne vrouw, lijfmeid, fijne naaister, kondee-opmaakster en borduurster; adres ter lands drukkerij.

—Wissels op Nederland, verkrijgbaar bij
THOMPSON, ROBERT & CO.

Batavia, *den 19den sept. 1833.*

—Marmeren vloertegels, aalbeziënsap, frambozenazijn, kanariezaad en alias krakjens, te koop bij
JACOMETTI.

—Vijftig kisten wit vensterglas, per Konrad, te bekomen bij G. de Raadt.
20 september.

—Pas ontvangen per de Roman, van Amsterdam en andere schepen, roode wijn van het merk G. C. R., fijne wijnen, boter dubbeld fust, kaas, zuuren, paerlgerst, jenever, gezoute tongen, saucijs de boulogne, engelsch bier, (pale ale) op vaten, beste neurenberger koek, masief mahoniehouten toilet-spiegels van 2 tot 5 voet hoog, fijne speelkaarten, prachtige schilderijen, galanterien, enz.
G. R. LILIENFEIN.

HUWELIJKEN.

Getrouwd,
J. A. G. WENER,
met
C. C. BLETTERMAN.

Samarang, *den 31sten augustus 1833.*

—Getrouwd, F. C. ENGELBRECHT,
Samarang, met
10 september 1833. A. VELDMAN.

—Gehuwd,
C. E. SPECHT,
met
C. S. VERSCHUUR.

Wittmund, *den 26sten februarij 1833.*

GEBOORTEN.

Den 4den augustus 1833, verloste te Marianne Oord Westkust Borneo, van een' zoon, de echtgenoote van
Sambas, *8 augustus 1833.* W. L. RITTER.

—Bevallen van een zoon, *C. J. A. Vos*, geliefde echtgenoot van F. BOGAARDT.

Batavia, *17 september 1833.*

—Bevallen van eene dochter, de echtgenoote van
Batavia, *17 sept. 1833.* KAMPHUIS.

STERFGEVALLEN.

Heden overleed ons geliefde zoontje, *Hermanus Karel Nicolaas*, ruim drie jaren oud.

N. ROMPELMAN,
District Salatiga, J. B. ROMPELMAN,
9 september 1833. geb. van der Vijver.

—*Prodeo.* Na een verblijf van ruim negen en vijftig jaren in deze gewesten, waarvan acht en veertig jaren en vier maanden, op het Eiland Bawean woonachtig, overleed op heden in den hoogen ouderdom van drie- en tachtig jaren, *Jonas Oostberg* geboren in Zweden, in leven gepensioneerd korporaal.

Alle degenen die iets te vorderen hebben, dan wel verschuldigd zijn, worden verzocht opgave of betaling te doen, binnen den tijd van drie maanden van heden af gerekend, aan de agenten van de Sourabajasche weeskamer te Bawean.

Bawean, J. [illegible]KI,
den [illegible] september 1833. [illegible] BREDOW.

—Heden overleed tot mijne bittere droefheid na een langdurig en [illegible] lijden mijn geliefde echtgenoot *Ernst Frederik Fischer*, in leven [illegible] alhier.
(*[illegible] het Bijvoegsel.*)

Bijvoegsel der Javasche Courant.

ZATURDAG den 21sten September 1833.

mij nalatende een minderjarig kind te jong om dit verlies te kunnen beseffen.

BATAVIA, den 18den sept. 1833. — M. W. BARRET. wed. *Fischer*.

—Heden overleed na eene gelukkige echtverbintenis van 30 jaren, in den ouderdom van 61 jaren, mijn geliefde echtgenoot, *Philip August David von Franquemont*, oud groot majoor bij het voormalige regiment wurtenberg.

SOERABAIJA, den 11den sept. 1833. — C. J. VON FRANQUEMONT. geb. *Elbers*.

—Op den 20sten julij 1833, overleed te Fort van der Capellen, de kapitein van het algemeen depôt *Tette Baukes Veltman*, ridder der Militaire Willems Orde 4de klasse, in den ouderdom van 42 jaren.

Alle degenen, die iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn aan deszelfs boedel, gelieven daarvan opgave of betaling te doen, binnen den tijd van zes weken aan

De testamentaire executeuren,
PADANG, 12 augustus 1833. — G. FILET, *Adj. Insp. 1ste klasse.* J. VAN DER LINDEN.

NAGELATEN BOEDELS.

Alle degenen die iets te vorderen, dan wel verschuldigd zijn, aan den boedel van wijlen den chinees *Siauw Tjingliong*, in leven gezagvoerder, van de brik KINGLIONG, op den 27sten junij 1833 alhier overleden, gelieven binnen den tijd van zes weken na dato dezes, aan den ondergeteekenden testamentairen executeur opgave of betaling te doen; wordende een ieder, die aan den overledenen voornoemd eenige goederen ter verkoop mogten hebben mede gegeven, verzocht, dezelve binnen bovengemelden bepaalden tijd met de behoorlijke bewijzen te doen afhalen, alsmede wordt, een iegelijk voor wien de overledene zich als borg heeft geinterponeerd verzocht zich van anderen binnen meermelden tijd van zes weken te voorzien.

De testamentaire executeur,
SUMANAP, 24 augustus 1833. — KOH KONGHOWE.

—Idem. De weeskamer te Soerabaija roept bij deze elk en iegelijk op, die iets te vorderen heeft van, of verschuldigd is aan den boedel van wijlen den koloniale zeevarende *J. P. Jansen*, om daarvan aangifte of betaling te doen, [illegible]

De boekhouder,
SOERABAIJA, den 14den sept. 1833. — D. J. HARTMAN.

—Alle degenen, die iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn, aan den boedel van wijlen den heer *Philip August David von Franquemont*, worden verzocht, daarvan aangaaf en betaling te doen aan den mede-executeur testamentair.

M. VON FRANQUEMONT.
SOERABAIJA, den 14den september 1833.

POST-KANTOOR.

BATAVIA.

Wordt ter kennis van het publiek gebragt, dat aan het postkantoor te Batavia, paketten voor brieven geopend zijn, om te worden verzonden:

naar *schip* *kapitein*
Gothenburg, *Zweeds. schip Venus*, Haine.
Nederland, *Amerik. schip Paris*, Leach.
China *dito schip Gaspar*, Pearson.
Makasser, *Ned. praauw Paduakang*, Wegergang.

De Postmeester,
BATAVIA, den 19den sept. 1833. — P. A. BIK.

VERTREKKENDE SCHEPEN.

Passage naar Amsterdam, met het nieuw Engelsch schip STRATHFIELDSAY, kapitein *Philip Jones*, zal gereed zijn te zeilen tegen den 15den october aanstaande, adres bij
21 september. — DE NIJS, BROWN EN CO.

VERTREKKENDE PERSONEN.

R. T. Lutz, repatrieert.

J. J. Wolff, 2de luitenant vertrekt met verlof naar Nederland.

D. Bogaardt en familie, vertrekken naar Timor.

VERSCHILLENDE BEKENDMAKINGEN.

De ondergeteekenden geeven bij deze kennis, dat het handel van wijlen den heer *H. J. Brouwer* in hunne firma, primo julij jl. heeft opgehouden.

BROUWER, NOLTHENIUS en CO.

—Te huur of op aannemelijke voorwaarden te koop, het bekende zeer solide hegt, sterk en wel bebouwd huis, voorzien van 6 ruime kamers, voor- binnen- en achter gallerijen, logeerkamers, dubbeld wagenhuis, dispens, combuis, water en padiekamers, ruime slavenvertrekken; voor twaalf paarden stalling, verder voorzien van zoodanige gemakken als tot een fatsoenlijke woning worden vereischt, gelegen in de nabijheid van kerk, school, paleis en comedie gebouwen bij Weltevreden, thans door den heer *Helbach* bewoond wordende, om primo november te aanvaarden; adres bij den heer *Vinju*, vendukantoor.

—Bij de ondergeteekende qq., zijn te bekomen gelden op vaste goederen en goede borgen.

J. J. H. VAN RIEMSDIJK.
MOLENVLIET, *den 18den september 1833.*

—Te huur met 1°. october aanstaande, te aanvaarden het lokaal bezijden dat der Societeit de Harmonie, van ouds genaamd de kolfbaan.

LIEFHEBBERIJ-TOONEEL

Te Weltevreden.

Onder de Zinspreuk:

UT DESINT VIRES TAMEN EST LAUDANDA VOLUNTAS.

5de representatie van het 10de Tooneel-jaar.

Op vrijdag den 27sten september 1833.

DE VROUW
met
TWEE MANNEN,

Tooneelspel in *drie* bedrijven, naar het Fransch

van

R. C. GUILBERT-DE-PIXÉRÉCOURT

door

C. A. VAN RAIJ.

De deuren zullen niet voor *zes ure* geopend worden. Men zal ten *half zeven ure precies* beginnen. Bij het [illegible]

Tot de uitgave der bewijzen van toegang, *voor deze representatie*, zal worden gevaceerd, in het postkantoor te Weltevreden, op vrijdag den 27 september 1833, (zijnde de dag der representatie,) des voormiddags van 8 tot namiddags te 2 uren.

Niemand zal worden toegelaten op entré-billetten niet op naam van den houder staande; zullende ten naauwste daarop gelet worden.

Namens de directie,
BATAVIA, *den 20 september 1833.* — VAN WOELDEREN, *sec.*

VASTGESTELDE PRIJZEN.

	Batavia		*Samarang*		*Soerabaya*	
	Guld.	*Cents*	*Guld.*	*Cents*	*Guld.*	*Cents*
Tarwe brood de 14 onces	»	30	»	35	»	33½
Verkens-vleesch het katje	»	40	»	26	»	32
Ossen-vleesch het ℔	»	25	»	30	»	16

MARKTPRIJZEN.

	Batavia		*Samarang*		*Soerabaya*	
	Guld.	*Cents*	*Guld.*	*Cents*	*Guld.*	*Cents*
Rijst eerste soort per kojang	133	»	120	»		
Idem tweede soort per kojang	120	»	108	»	130	»
Idem derde soort per kojang	114	»	100	80		
Idem eerste soort per gantang ($\frac{1}{46}$ picol)	»	58	»	50	»	»
Idem tweede soort per gantang	»	53	»	40	»	»
Idem derde soort per gantang	»	48	»	37	»	»
Koffij per pikel	33	»	35	»	26	»
Klapper-olie per takker van 33 bottels	7	70	4	29	8	25
Katjang-olie per takker van 33 bottels	5	70	4	29	5	28
Dempel-olie per pikel	25	»	20	10	18	»
Brandhout per vadem van 12 voeten lang, 6 voeten hoog en 2 voeten breed	14	»	36	»	12	»

NB. Bovenstaande artikelen zijn allen in koperen-munt berekend.

SCHEEPSBERIGTEN.

STRAAT-SUNDA.

Doorgezeild.

Sept. 16—Eng. schip *Orissa*, J. Gad, van Sinkapoer, naar Londen.—Dito schip *Lion*, Bathie, van Soerabaija, naar dito.

Sept. 17—schip *Samarangsche Vriend*, Iver, van Padang den 1sten september, naar Batavia.

BATAVIA.

Aangekomen.

Sept. 17—schip *Boeroong*, W. J. Dudman, van Samarang den 14den september, passagiers, luitenant ter zee Engelbrecht en vrouw.—bark *Alexander*, W. Mühldorff, van Muntok den 10den dito, met Zr. Ms. troepen, passagiers, de heeren J. Cameron en J. Irvind.—Eng. schip *John Woodal*, J. Henderson, van Sijdneij den 21den augustus.—Dito schip *Arab*, J. Ferrier, van Londen den 26sten dito.

Sept. 18—Eng. schip *Strathfieldsaij*, P. Jones, van Sijdneij den 3den augustus.—Dito schip *Diana*, P. Brathwaitt, van Port-Jackson den 4den dito, passagiers, kapitein Fraser en vrouw.—Breemsch brik *Konrad*, J. Schotberg, van Rotterdam den 8sten mei.

Sept. 19—schoener *Thaij Lai*, Oeij Kiessing, van Samarang den 15den september, passagier, mevrouw Normer.—brik *Sophia*, J. W. Hooke, van Indramaijoe den 18den dito.

Vertrokken.

Sept. 18—brik *Henrich*, J. Flemming, naar Rotterdam, passagiers, de heer J. Wolffer, en 5 wees-kinderen.—schoener *Laurel*, J. F. Harrist, naar Indramaijoe.

Sept. 19—schip *Vrouw Helena*, J. Gebhart, naar Sumanap, passagiers, de heer B. Norroes en vrouw.—schip *Grace*, J. F. Grum, naar Canton.—schip *Boeroong*, J. W. Dudman, naar Banka.—schip *Oemar Osman*, Sarif Kasim, naar Palembang, met Zr. Ms. troepen, passagiers, mevrouw H. C. Thierens, weduwe H. E. Wiltenaar, haare aangen dochter, en mevrouw S. C. Grandison en kind.—bark *L'Charles*, J. B. Berest, naar Sinkapoer.—brik *L'Industrie*, Sech Mochamat Bahabar, naar Indramaijoe.—brik *Dianhong*, Marta, naar Cheribon.—schoener *Semangka*, Roem, naar Tagal.

Sept. 20—bark *Marquis of Hasting*, G. Ingram, naar Toeboalie, passagier, de heer J. B. Gentil.—schoener *Anting*, Timbang, naar Indramaijoe.—schoener *Calijpso*, J. Corbet, koersstellende om de noord.—bark *Blora*, J. Burgerhoudt, naar Banka, met Zr. Ms. troepen.—Amerik. schip *Paris*, B. R. Leach, naar Samarang.

SAMARANG.

Aangekomen.

Sept. 12—schip *Fathar Rachmat*, Said Abdul Rachman Bin Obit, van Sumanap den 7den september.—brik *Kimwan*, Oeij Tianglo, van Rembang den 11den dito.

Vertrokken.

Sept. 12—schip *Nawan El Jauseer*, Sech Salim Bin Achmat Barnâma, naar Batavia, passagiers, luitenant der 1ste klasse Lockemeijer, en doctor de Jongh.

Sept. 12—schoener *Diana*, J. Hoijt, naar Soerabaija.

Sept. 13—bark *Boeroong*, W. J. Dudman, naar Soerabaija en Banka, passagier, luitenant ter zee Engelbregt.

SOERABAIJA.

Aangekomen.

Sept. 11—schip *Carolina en Jacoba*, Said Hamid Habassij, van Bandjermasing den 28sten augustus.

[illegible] rang den 6den september.

Vertrokken.

Sept. 13—Amerik. schip *Empire*, J. O. Baker, naar Passaroeang, Batavia en Rotterdam.

HANDELSBERIGTEN.

BEKNOPT OVERZIGT *van den* handel *en* scheepvaart *te* Amboina, *gedurende de jaren 1830, 1831 en 1832.*

De invoeren hebben plaats gehad van de volgende landen, als:

		1830.	1831.	1832.
Van Engeland	voor	f »	f 775	f »
» Amerika	»	- 10,651	- »	- »
» Java en Madura	»	- 534,597	- 478,099	- 619,095
» Banda	»	- 26,900	- 36,474	- 42,856
» Ternate	»	- 21,741	- 9,190	- 26,333
» Menado	»	- 8,048	- »	- 307
» Rieuw	»	- 19,128	- »	- »
» Makasser	»	- 46,054	- 16,398	- 41,188
» Timorkoepang	»	- »	- 3,162	- »
» Balie	»	- »	- 9,669	- 9,516
» Boeton	»	- 513	- 4,556	- 944
» Delie	»	- 205	- »	- »
» de Zuidwester Eilanden	»	- 3,074	- 5,140	- 2,282
» de Aroe . . . do.	»	- 14,475	- 2,657	- 3,160
		f 685,476	f 566,050	f 745,699

De invoeren in 1830 hebben alleen onder Ned. Ind. vlag plaats gehad.
In 1831 onder Ned. Ind. vlag voor f 565,275
» Eng. » » 775

En in 1832 alleen onder Ned. Ind. vlag.

De ingevoerde artikelen hebben bestaan in voortbrengselen:

	Van Europa en Amerika.	Van de West van Indië en Bengalen.	Van China en Siam.	Van den Oosterschen Archipel.	Totaal.
In 1830 voor	[illegible]	f 25,176	f 22,563	f 273,309	f 685,476
» 1831 »	[illegible]	- [illegible]	- 29,739	- 350,419	- 566,050
» 1832 »	[illegible]	- [illegible]	- [illegible]	- [illegible]	- 745,667

De voornaamste artikelen welke gedurende gemelde jaren ingevoerd, hebben bestaan in de volgende:

	1830.	1831.	18[illegible]
Aardewerken en Porcelein, (chin.).	f 9,680	f 6,030	f [illegible]
Arak en Anijsdrank,	- 6,274	- 15,139	- [illegible]
Amfioen, (beng.)	- 1,170	- 10,910	- [illegible]
Gambier,	- 1,814	- 1,056	- [illegible]
Glaswerken, (europ:)	- 1,306	- 2,196	- [illegible]
Koperwerken, (inl.)	- 8,200	- 1,813	- [illegible]
Koffij	- 3,329	- 544	- [illegible]
Lijnwaden, (europ:)	-110,146	- 89,837	- [illegible]
———, (beng.)	- 83,890	- »	-[illegible]
———, (chin.)	- 5,607	- 1,593	- [illegible]
———, Sar. en Salendangs, (inl.)	-111,955	-122,137	-[illegible]
Laken en Wollenstoffen,	- 3,146	- 8,156	- [illegible]
Provisien,	- 29,329	- 22,973	- [illegible]
Rijst,	-158,231	-138,392	-[illegible]
Suiker,	- 6,568	- 2,728	- [illegible]
Schrijfbehoeften, (europ.)	- 4,777	- 3,283	- [illegible]
Tabak, (jav. en balin.)	- 19,821	- 13,957	- [illegible]
Was,	- 2,560	- 3,650	- [illegible]
Wijnen en Sterke dranken,	- 26,739	- 15,361	- [illegible]
Thee,	- 2,658	- 2,086	- [illegible]
Zeep, (europ.)	- [illegible]	- 2,237	- [illegible]

(Het vervolg hierna.)

***AAN- en UITVOER te BATAVIA**, van den 18den tot den 20sten september.*

AANVOER.

18 *September.* Van *Singapoer, Riouw en Muntok*, met de Ned. bark *Alexander, W. Mühldorff.*
150 zk. tarwe, *Wilson, Smith en Co.*
10 b. zeildoek, 4 do. beng. chitzen, 34 trossen kaijer[illegible] *terson en Co.*
17 vs. gezouten spek, 5 vs. provisien, *de Nijs, Brown en Co.*
474 pic. gambier, *Order.*
207 pic. tras[illegible], 84 do. gedroogde garnalen. *Tan keping.*
29 dz. champagnewijn, 2500 gulden kopergeld, *de gënagveerder.*

Idem. Van *Sydney*, met het Eng. schip *John Woodall, J. He[illegible]*
Ballast.

Idem. Van *Rotterdam*, met de Brem. brik *Konrad, J. Schotberg.*
61 b. en 6 kn. lijnwaden en katoenen goederen, 17 b. [illegible] ks. gouddraad en bijouterien, 30 kn. eau de cologne, 3 [illegible] goed, 3 do. verlakte blikwerken, 25 vs. groeneverf, 200 kld. [illegible] ver, 225 vs. boter, 13 kn. idk. boter in vs. *N. Cazard.*
12 b. en 16 kn. medicijnen, *C. L. Laurent, te Samarang.*
22 b. en 25 kn. lijnwaden en katoenen goederen, *Douglas [illegible] kennis en Co.*
50 kn. glaswerken, *G. de Raadt.*
50 kn. roodewijn, *Gevers en van Braam.*
[illegible] kn. manufacturen, [illegible]
8 kn. roodewijn, 5 do. diverse goederen, 7 ks. provisien, [illegible] mineraalwater, *A. Bakker.*
6 kn. valsch passament, 22 do. spiegels, 12 do. ijzerwer[illegible] do. sabels, 1 do. zijdestoffen, *J. Schouten.*
4 ks. elixter, 8000 st sigaren, 22 fl. mostard, 8 kld. like[illegible] vruchten. *de gënagveerder.*
9 kn. manufacturen, *Order.*

19 *September.* Van *Sydney*, met het Eng. schip *Strathfieldsaij, Jones.*
Ballast.

Idem. Van *Idem*, met het Eng. schip *Diana, Braithwaite.*
Ballast.

UITVOER.

18 *September.* Naar *Muntok*, met de Ned. Ind. bark *Blora, J. Burgerhoudt.*
78½ koij. rijst, te *Cheribon* geladen, 60 pic. klapperolie, *Haswell en Co.*
3 vn. arak, *Gevers en van Braam.*
Wijders Gouvernements goederen.

Idem. Naar *Canton*, met het Ned. Ind. schip *Grace, J. F. Grum.*
150 koij. rijst, 204 pic. ebbenhout, 2 b. polemieten, [illegible] per, 104 do. wortelhout, 50 kld. genever uit het entrepôt, [illegible] *dorff, Hipp en Zimmerman.*
203 zk kruidnagelen, *A. Meijer.*

Idem. Naar *Banka*, met de Ned. Ind. bark *Boerong, W. J. Dudman.*
100 koij. rijst, te Samarang geladen, *A. B. Soesman.*
2 kn. lijnwaden en diverse kleinigheden, *de gënagveerder.*

Idem. Naar *Singapoer*, met de Ned. Ind. bark *L'Charles, J. B. Berest.*
200 pic. tin, *Sech Said Noon.*
450 do. do., *F. N. H. M.*
200 do. do., *Vidal en Co.*
3720 zilveren sp. matten uit het entrepôt, *A. Laguier.*
1 kist notenolie, *Thompson, Roberts en Co.*

19 *September.* Naar *Banka over Cheribon*, met de Ned. Ind. bark *Marquis of Hasting, G. Ingram.*
25 koij. zout, en wijders Gouvernements goederen.

20 *September.* Naar *Nederland over Samarang*, met het Amer. schip *Paris, B. R. Leach.*
294½ pic. bindrotting, 200 do. tin, 1000 st. buffelhuiden, 108 pic. sapanhout, *Fame, Strecker en Co.* Deze bodem komt alhier terug ter completering van de lading.

SCHEPEN in lading te BATAVIA.

Naar Gebhemburg. Zweedsch schip *Hama*, Åhlster.
» China, » Amer. » *Caesar*, *Benson.*
» Makasser, Ned. Ind. pentjalang *[illegible]*, *Weijsangang.*
» Soerabaija, » » schip *Natalie*, *Bastest.*
» Sum. en Boeton, » » » *Mercury*, *Brodie.*

TE BATAVIA, TER LANDS DRUKKERIJ.